

ЮРИДИЧНИЙ КОНСАЛТИНГОВИЙ АЛЬЯНС (ЮКА)
LEGAL CONSULTING ALLIANCE (LCA)

ЄДПРОУ 35892498 Рахунок UA173510050000026002879175497 у АТ «Укрсиббанк»
Адреса: 03141, місто Київ, вул. Солом'янська, буд. 35, кв. 24
email: u.k.a@ukr.net

Постачальник: Товариство з обмеженою відповідальністю «Юридичний консалтинговий альянс» ЄДПРОУ 35892498, Тел. (096) 718-81-10
Рахунок UA173510050000026002879175497 у АТ «Укрсиббанк»
Адреса: 03141, місто Київ, вул. Солом'янська, буд. 35, кв. 24

Замовник: Асоціація «Український екологічний альянс»

Замовлення Договір № 5/09 про надання послуг від 9 вересня 2025 р.

**РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО
ЛІКВІДАЦІЇ СТИХІЙНИХ ЗВАЛИЩ У ГРОМАДАХ**

Зміст

Вступ	3
Розуміння незаконного скидання відходів ( )	3
Передумови: проблема незаконного скидання відходів	3
Хто займається незаконним скиданням відходів з сайту ?	3
Виявлення осіб, які незаконно скидають відходи з сайту	3
Закономірності	4
Мотиви	4
Вплив незаконного скидання відходів ( )	4
Вплив на власність та навколишнє середовище	4
Вплив на здоров'я	5
Економічний вплив	5
Ключові фактори, що сприяють	6
Демографічні фактори, що впливають на незаконне скидання відходів ( )	6
Фізичні умови	6
Недостатнє управління відходами Інфраструктура	6
Культурні та мовні бар'єри	7
Стратегії громади щодо запобігання та боротьби з незаконним скиданням відходів	7
Доступні варіанти утилізації відходів та управління стійкими матеріалами	7
Інформативні, доступні та широкомасштабні програми просвіти та освіти	8
Сильна підтримка з боку місцевих лідерів « »	9
Розробка та забезпечення дотримання положень про відходи ( )	9
Створення надійної системи правозастосування та судового переслідування ( )	9
Співпраця між органами влади, громадами та галузями, що займаються переробкою відходів ( )	12
Створення оперативної групи	12
Розробка програм « » для громади	13
Управління об'єктами та підтримка « »	14
Відстеження показників для поліпшення, підзвітності « » та публічності	14
Ресурси та інструменти « »	16
Стратегії забезпечення фінансування та підтримки « »	16
Обов'язки перед прибиранням –	24
Обов'язки перед прибиранням –	25
Підсумок прибирання –	26
Перелік заходів з очищення « »	27
Перед очищенням	27
День прибирання	27
Після прибирання	28
ПРАВИЛА БЕЗПЕКИ – ОЗНАЙОМИТИ З НИМИ ВСІХ ВОЛОНТЕРІВ	29

Вступ

Незаконне скидання відходів є серйозною проблемою у багатьох громадах. Воно може загрожувати здоров'ю населення, безпеці, вартості нерухомості та якості життя. Цей посібник має на меті надати індивідуальні стратегії запобігання, що враховують унікальні фактори, які сприяють незаконному скиданню відходів. У ньому описано ефективні практики та реальні приклади, що демонструють успішні стратегії запобігання.

Розуміння незаконного скидання відходів ( )

Незаконне скидання відходів відбувається, коли люди викидають відходи в недозволених місцях. Зазвичай це називають «відкритим скиданням», «нелегальним скиданням» або «нічним скиданням», оскільки це часто відбувається на відкритих територіях, з автомобілів на узбіччях доріг або пізно вночі. Зазвичай відходи, що підлягають незаконному скиданню, не є небезпечними, і порушники, швидше за все, роблять це, щоб уникнути плати за утилізацію або через те, що послуги зі збору та належної утилізації відходів не є легкодоступними. Іноді з подібних причин можуть також незаконно скидатися потенційно небезпечні або промислові матеріали, такі як бочки з невідомими хімічними речовинами.

Найпоширеніші матеріали, які правопорушники незаконно викидають, включають:

- **Будівельне сміття:** гіпсокартон, покрівельна черепиця, пиломатеріали, цегла, бетон та сайдинг
- **Меблі:** матраци, дивани, столи та комоди
- **Побутова техніка:** холодильники, посудомийні машини, кондиціонери, пральні та/або сушильні машини
- **Автомобільні деталі:** автомобілі, автозапчастини від двигунів та трансмісій, акумулятори, відпрацьоване масло, інші автомобільні рідини та старі шини
- **Медичні відходи:** голки для підшкірних ін'єкцій, леза, використані бинти або рукавички, прострочені або невикористані ліки
- **Садові відходи:** гілки дерев та купи листя
- **Небезпечні побутові відходи:** такі продукти, як фарби, миючі засоби, мастила, батареї та пестициди

Якщо не вжити заходів, незаконне звалище може спонукати інших викидати свої відходи в тому ж місці і продовжувати цикл незаконного скидання відходів у громаді.

Передумови: проблема незаконного скидання відходів

Незаконне скидання відходів є серйозною проблемою для громад, до якої причетні різні особи та групи. У цьому розділі розглядається, як виявляти порушників, їхні мотиви та закономірності, що часто супроводжують незаконне скидання відходів. Також досліджуються фактори, що сприяють цьому, такі як економічні бар'єри та неналежні послуги з поводження з відходами, з акцентом на більш широкі екологічні та соціальні наслідки незаконного скидання відходів.

Хто займається незаконним скиданням відходів з сайту ?

Виявлення осіб, які незаконно скидають відходи з сайту

Незаконні скидачі не підпадають під один тип. До них можуть належати:

- Підрядників, що займаються будівництвом, знесенням, реконструкцією,
- Мешканців, особливо сільських, яким не надаються регулярні муніципальні послуги і які не можуть оплатити

Скрап-шини. Старі шини часто незаконно викидають. Фізична структура, міцність та теплоутримуючі властивості шин роблять незаконно викинуті шини потенційною загрозою для здоров'я людей та навколишнього середовища. Хоча існують вторинні ринки старих шин та надійна інфраструктура для їх належного управління, нерентабельні старі шини часто викидають, щоб уникнути витрат на утилізацію. Деякі державні органи, такі як Агентство з охорони навколишнього середовища штату Огайо, стягують з споживачів невеликі збори при купівлі шин для фінансування загальнодержавних [програм утилізації старих шин](#).

приватні послуги або відвезти матеріали до пунктів утилізації твердих відходів

- Незаконні компанії з утилізації відходів або підрядники з перевезення вантажів
- Оператори перевалочних станцій або звалищ
- Працівники авторемонтних майстерень або шиномонтажних майстерень
- Збирачі брухту

Закономірності

Хоча незаконне скидання відходів може відбуватися в будь-який час, деякі муніципальні чиновники відзначили певні закономірності, серед яких:

- **Нічний час:** Незаконне скидання відходів зазвичай відбувається вночі через погану видимість і меншу ймовірність бути поміченим.
- **Переїзди та виселення:** Переїзди мешканців, наприклад, у студентських містечках, можуть спричинити збільшення кількості незаконних викидів сміття. Після виселення орендодавці можуть вивезти майно мешканців, викинувши його в громадських місцях.
- **Сезонні закономірності:**
  - *Після свят:* Після святкових сезонів люди часто мають додаткове сміття від подарунків, упаковки та прикрас.
  - *Туризм та тимчасове населення:* Населення, яке проїжджає через громади або тимчасово проживає там, може не отримувати постійних послуг з управління відходами.
  - *Теплі місяці:* Хоча незаконне скидання сміття може відбуватися протягом усього року, люди частіше помічають і повідомляють про незаконне скидання сміття після танення снігу або коли проводять більше часу на відкритому повітрі.

Мотиви

Підприємства, які експлуатують несанкціоновані перевалочні станції або переробні підприємства, які потім покидаються, можуть незаконно скидати відходи; так само можуть чинити підрядники, які займаються знесенням будівель, уникаючи витрат на утилізацію, незаконно скидаючи свої відходи на пустирях або в сільській місцевості.

Правопорушниками можуть бути також мешканці, які незаконно скидають відходи, які перевізники відходів або підприємства не приймають для переробки або утилізації. Ці матеріали можуть включати громіздкі або важко утилізовані предмети, такі як меблі, шини, килими або небезпечні відходи.

Вплив незаконного скидання відходів ( )

Вплив на власність та навколишнє середовище

- **Пожежі** можуть виникати, коли незаконно скинуті відходи самозаймаються або спалюються в результаті підпалу, а вогонь поширюється на сусідні житлові райони та споруди. Незаконне скидання відходів часто пов'язане з відкритими місцями спалювання. Пожежі на цих місцях можуть призвести до великих лісових пожеж або пожеж чагарників, які знищують підлісок, викликаючи ерозію та ставлячи під загрозу людей та їхнє майно. Оскільки шини схильні до утримання тепла, залишені купи старих шин легко займаються. Ці пожежі особливо важко гасити, вони можуть горіти місяцями, виділяючи шкідливий дим та токсичні масла.
- **Повені** можуть статися, коли яри, струмки, водопроводи та дренажні басейни забиваються скинутими відходами.

Забруднення свердловин і поверхневих вод, що використовуються для питного водопостачання, може відбуватися, коли небезпечні хімічні речовини та матеріали стікають зі звалищ. Стоки з куп шин можуть містити тисячі відомих і потенційно токсичних сполук (Mayer et al., 2024). Крім впливу на здоров'я людини, стоки з незаконних звалищ можуть шкодити водним екосистемам.

Вплив на здоров'я

- Незаконні звалища можуть збільшити ймовірність **контакту** мешканців з **небезпечними матеріалами**, такими як матеріали, що містять азбест, гострі матеріали, іржаві цвяхи та небезпечні хімічні речовини.
- Шини створюють ідеальні умови для застою води, яка не стікає, і сприяють **розмноженню комарів, що переносять хвороби**. Комарі, які переносять важкі захворювання, такі як енцефаліт, лихоманка денге та вірус Західного Нілу, можуть розмножуватися в цих купах старих шин (LaDeau et al., 2013). Частота цих захворювань у Сполучених Штатах може збільшитися у зв'язку з підвищенням температури та кількості опадів внаслідок зміни клімату (Beard et al., 2016). За таких умов певні громади, які страждають від скидання старих шин, можуть бути більш вразливими до цих захворювань.
- Харчові відходи та різні матеріали на незаконних звалищах можуть приваблювати **диких тварин і шкідників, що переносять хвороби, таких як таргани та щури**.
- Громади, на території яких розташовані звалища, можуть зазнавати значного **тиску на психічне здоров'я**, такого як стрес, депресія та тривога (South et al., 2018). Дослідники з Мічиганського університету вивчають потенційний зв'язок між незаконним скиданням відходів, незабудованими землями та насильством у громаді у Флінт, штат Мічиган (Michigan Youth Violence Prevention Center, n.d.).

Економічний вплив

Вартість нерухомості поблизу незаконних звалищ іноді знижується, що гальмує розвиток або реконструкцію. Незаконне скидання відходів може створити цикл, в якому відсутність розвитку нерухомості призводить до зменшення податкових надходжень, необхідних для підтримки програм запобігання незаконному скиданню відходів, що збільшує ймовірність появи незаконних звалищ. Території, схильні до незаконного скидання відходів (наприклад, пустирі, сільські місцевості, занедбані будівлі, колишні незаконні звалища), розширюються, і цикл продовжується. Ці схильні до цього території можуть належати власникам, які проживають за межами місцевості, або, в деяких випадках, місцевим органам влади через стягнення податку на нерухомість.

Витрати, пов'язані з постійним прибиранням та утриманням загальних сміттєзвалищ, можуть мати значний вплив на місцеві органи влади. Громади витрачають кошти на вивезення та утилізацію матеріалів, які були незаконно скинуті. Дослідження, проведене в дев'яти містах Пенсільванії, показало, що понад 68,5 мільйонів доларів було витрачено на програми боротьби з незаконним скиданням відходів, які включали освіту, боротьбу з порушеннями та забезпечення дотримання законодавства (Burns McDonnell, 2020). Ці витрати, ймовірно, відволікають ресурси від інших державних послуг і, в довгостроковій перспективі, призводять до підвищення податків на нерухомість.

Типові місця незаконного скидання відходів:

- Порожні ділянки
- Покинуті будівлі
- Невикористовувані заводи
- Віддалені райони
- Погано освітлені дороги
- Залізниці
- Шосе
- Провулки
- Благодійні скриньки
- Будівельні майданчики
- Ліси
- Громадські місця з контейнерами для сміття

Ключові фактори, що сприяють

Демографічні фактори, що впливають на незаконне скидання відходів ( )

Громади, які стикаються з незаконним скиданням відходів, можуть не мати зручних і доступних способів утилізації відходів або переробки матеріалів. Це може бути пов'язано з наступними причинами:

- Мешканці не можуть оплатити вивезення сміття та утилізацію відходів. Проблема може бути гіршою в районах, де мешкають орендарі, які можуть не відчувати зв'язку з громадою, або власники нерухомості, які не вважають це питання пріоритетним або відсутні.
- Мешканці не обізнані з місцевими законами про поводження з відходами і не знають, наскільки шкідливим для навколишнього середовища може бути скидання відходів.
- Мешканці не мають можливості вивозити відходи на перевантажувальну станцію або звалище.

Фізичні умови

Незаконне скидання відходів часто відбувається в незахищених місцях, подалі від очей громадськості, де освітлення може бути поганим або недостатнім, або де немає спостереження. Злочинці можуть вибирати місця, які здаються непомітними для громадськості або де менше шансів бути спійманими (Hohl et al., 2023). Злочинці часто обирають місця поблизу звалищ, сміттєзвалищ або будівельних майданчиків. Коли в районі починається скидання відходів, це часто приваблює інших. Природні катастрофи, такі як повені, можуть спричинити утворення великої кількості сміття та пошкоджених предметів, що призводить до збільшення кількості незаконних звалищ. Документ ЕРА «Планування на випадок стихійних лих» містить рекомендації для громад, які готуються до управління сміттям, що утворюється в результаті стихійних лих, включаючи планування до інциденту, зменшення джерел та заходи щодо зменшення небезпеки (U.S. EPA, 2019).

Недостатнє управління відходами Інфраструктура

Деякі юрисдикції забороняють захоронення відходів, таких як садові відходи, старі шини, прилади з фреоном, автомобільні акумулятори, відпрацьоване масло та інші автомобільні рідини. У громадах, де немає постійних і доступних послуг із вивезення сміття та переробки відходів, такі відходи часто вивозяться незаконно. Високі тарифи на утилізацію, незручне розташування, мінімальні тарифи на вивезення або суворі правила на звалищах і перевалочних станціях також можуть призвести до незаконного вивезення відходів.

У деяких випадках місцеві органи влади не мають достатніх ресурсів, щоб запропонувати мешканцям доступні варіанти утилізації. В інших випадках інфраструктура для управління певними видами відходів може бути доступною, але може бракувати освіти та інформування населення. Якщо інформація про доступні варіанти не є широко відомою, зрозумілою або доступною для громади, незаконне скидання відходів може все одно відбуватися.

Дослідження EPA «Pay-As-You-Throw: Lessons Learned About Unit Pricing of Municipal Solid Waste» (EPA «Плати за те, що викидаєш: уроки, винесені з дослідження про ціноутворення на одиниці муніципальних твердих відходів») показує, що громади, які впроваджують програми «плати за те, що викидаєш» (PAYT) або програми утилізації на основі одиниці, як правило, не мають постійних проблем з незаконним скиданням відходів (U.S. EPA, 1994). У продовженні дослідження PAYT 2006 року автори зазначають, що незаконне скидання відходів після впровадження програм PAYT є «більшою загрозою, ніж реальністю... проблемою приблизно в 20% громад, яка триває близько 3 місяців або менше» (Skumatz & Freeman, 2006). Хоча на початку впровадження нових програм може спостерігатися може відбутися на початку реалізації нових програм, проблема зазвичай

Аврора, Іллінойс: програма «Плати за те, що викидаєш». У програмі PAYT міста Аврора щомісячні збори за утилізацію відходів залежать від того, скільки сміття викидають мешканці. Мешканці можуть вибирати з різних сміттєвих контейнерів, і плата за них залежить від розміру контейнерів. Вони також можуть придбати наклейки, які наклеюють на додаткові мішки, банки або побутову техніку, які виставляють на узбіччя. Це стимулює домогосподарства мінімізувати кількість відходів і збільшити переробку, одночасно запобігаючи незаконному скиданню відходів.

зменшується, коли мешканці ознайомлюються з системою. Постійна освіта є ключовим фактором запобігання незаконному скиданню сміття.

Культурні та мовні бар'єри

Деякі громади можуть стикатися з поєднанням економічних труднощів, відсутністю доступних варіантів утилізації відходів та культурними або мовними бар'єрами, що ускладнюють розуміння або участь у місцевих програмах управління відходами. Наприклад, мешканці, які не розмовляють англійською мовою, можуть не мати можливості отримати важливу інформацію про належні методи утилізації або можливості утилізації (вивезення великогабаритних відходів, заходи збору побутових відходів у громаді тощо). Крім того, культурні норми та обмежена участь громади можуть призвести до меншої участі в програмах переробки відходів або меншого акценту на освіті з питань поводження з відходами. Успішні програми запобігання незаконному скиданню відходів повинні враховувати ці унікальні бар'єри та забезпечувати культурно релевантну інформаційну роботу, багатомовні ресурси та доступні та зручні варіанти утилізації.

Стратегії громади щодо запобігання та боротьби з незаконним скиданням відходів

Успішні програми запобігання незаконному скиданню відходів базуються на таких засадах:

- Доступних варіантів утилізації відходів та сталого управління матеріалами
- Інформативні, доступні та широкомасштабні програми просвіти та освіти, що спрямовані на усунення причин незаконного скидання відходів, таких як плата за користування, обмеження на вивезення сміття з узбіччя доріг, відсутність освіти або просвіти, а також неефективні програми переробки відходів
- Потужна підтримка з боку місцевих лідерів
- Співпраці між органами влади, громадами та промисловими підприємствами
- Управління та обслуговування об'єктів
- Відстеження показників для поліпшення, підзвітності та публічності

У наступних розділах цього посібника описано стратегії, засновані на цих елементах, а також наведено приклади успішних заходів щодо боротьби з незаконним скиданням відходів.

Доступні варіанти утилізації відходів та управління стійкими матеріалами

Незаконне скидання відходів можна запобігти, забезпечивши належне та доступне управління відходами та можливості їх переробки для якомога більшої кількості осіб та підприємств. Це може включати надання грантів або інших форм допомоги малозабезпеченим верствам населення або муніципалітетам. Надання допомоги підприємствам та іншим суб'єктам у дотриманні вимог законодавства про відходи також може сприяти запобіганню незаконному скиданню відходів. Іноді громади покладаються на допомогу у дотриманні вимог законодавства та інформаційно-просвітницьку роботу перед вжиттям будь-яких заходів щодо примусового виконання, щоб найкраще вирішувати

питання з порушниками на більш особистому рівні.

Приклад з практики: [Міннеаполіс, штат Мінесота](#)

Вважається, що зручний доступ до недорогих або безкоштовних варіантів належного поводження з відходами є запобіжним заходом проти незаконного скидання відходів.

У 2024 році місто отримало грант від [Агентства з охорони навколишнього середовища \(EPA\)](#) на [розвиток інфраструктури для переробки твердих відходів \(SWIFR\)](#) з метою відновлення Північної перевалочної станції міста. Ця перевалочна станція розширить доступ громадян до послуг з прийому та переробки відходів з житлових районів. Вона розташована в районі міста, який зазнає значного впливу від незаконного скидання відходів.

Приклад з практики: [округ Вейн, штат Мічиган](#)

Округ Вейн розробив [програму ваучерів](#), щоб надати громадянам можливість переробляти відходи та запобігти незаконному скиданню небезпечних побутових відходів у їхньому районі. Мешканці можуть використовувати ваучер для переробки фарби, електроніки, хімікатів та інших небезпечних побутових відходів з понеділка по п'ятницю на місцевому пункті збору, який обслуговує підрядник. Ця популярна програма ваучерів надає громадянам більший доступ до можливостей переробки цих важкопереробних відходів, крім регулярних заходів з утилізації небезпечних побутових відходів. Округ Вейн також пропонує мобільний додаток «Wayne County Recycles» (Округ Вейн переробляє), який допомагає у переробці та утилізації звичайних побутових матеріалів. Додаток та [довідник з можливістю пошуку](#) на веб-сайті округу містять інформацію про матеріали, які важко утилізувати, та допомагають громадянам знайти місцеві підприємства, які приймають ці матеріали.

Інформативні, доступні та широкомасштабні програми просвіти та освіти

Громадські заходи та прибирання залучають мешканців та спонукають їх утримуватися від незаконного скидання відходів у своїх громадах та запобігати цьому. Заходи зі збору відходів сприяють відповідальному утилізуванню та переробці певних видів відходів, таких як шини. Реалізація цільових програм може підвищити рівень освіти та співпраці в громаді.

Приклад з практики: [округ Берналілло, штат Нью-Мексико](#)

Партнерство проти незаконного скидання відходів (IDP) — це міжвідомча робоча група, створена для боротьби з незаконним скиданням відходів у всьому окрузі Берналілло, включаючи Альбукерке. IDP залучає до співпраці широке коло партнерів у регіоні, включаючи водопостачальні, транспортні, правоохоронні, освітні установи та некомерційні організації. На всеосяжному інформаційному веб-сайті IDP, [ihavetrash.com](#), пояснюється, як повідомляти про незаконне скидання відходів, де переробляти матеріали та де знайти пункти прийому важкоутилізованих матеріалів. Партнерство також має колекцію інформаційних матеріалів для студентів під назвою «Прибираємо з Карлосом і друзями». Інформаційні матеріали та веб-сайти, створені IDP, доступні англійською та іспанською мовами.

Приклад з практики: [округ Монро, штат Індіана](#)

Район з питань зменшення відходів округу Монро проводить просвітницьку роботу серед населення щодо належного поводження з відходами та доступних ресурсів, використовуючи такі методи, як реклама на радіостанціях, взаємодія з громадою на ярмарках округу та реалізація програм у школах округу. Округ зауважив, що завдяки підвищенню рівня освіти та обізнаності члени громади частіше повідомляють Район з питань зменшення відходів про місця незаконного скидання відходів на узбіччях доріг.

Приклад з практики: [штат Іллінойс](#)

Агентство з охорони навколишнього середовища штату Іллінойс у партнерстві з Recycle Coach надає всім мешканцям штату Іллінойс у 6835 місцевих адміністративних одиницях комплексну, адаптовану до місцевих умов та легкодоступну освітню платформу з питань переробки відходів. Громадяни по всьому штату, наприклад у місті [Чикаго](#), можуть використовувати додаток та онлайн-платформу, щоб дізнатися про збір та інші заходи з управління відходами, бути в курсі змін у послугах з вивезення муніципальних відходів та переробки, а також

отримати доступ до вичерпної бази даних, де детально описано, що підлягає переробці, а що ні, включаючи інформацію про місцеве утилізування звичайних та незвичайних предметів.

Приклад з практики: [штат Мічиган](#)

Департамент навколишнього середовища, Великих озер та енергетики штату Мічиган контролює [програму утилізації відпрацьованих шин штату Мічиган](#), яка відповідає за управління утилізацією відпрацьованих шин, очищення існуючих куп з 500 і більше шин, а також заохочення повторного використання та переробки шин. Транспортувальники відпрацьованих шин та пункти збору повинні щорічно реєструватися. Співробітники програми регулярно перевіряють пункти збору відпрацьованих шин, переробників, кінцевих споживачів та виробників, до яких належать дилери шин та автозвалища.

Сильна підтримка з боку місцевих лідерів « »

Місцеві обрані посадові особи та співробітники муніципалітетів або округів повинні надавати пріоритет забезпеченню достатнього фінансування, обладнання та робочої сили для програм запобігання незаконному скиданню відходів. Крім того, співробітники повинні використовувати наявні ресурси та інформувати обраних посадових осіб і громадськість про хід роботи.

Місцеві закони та державні нормативні акти можуть встановлювати заходи для зменшення незаконного скидання відходів, але для цього необхідне рішуче виконання з боку урядових лідерів та інших осіб. Наприклад, співробітники, які забезпечують дотримання законів та кодексів, потребують підтримки з боку керівництва, а судова система також повинна підтримувати ці зусилля. Якщо влада не ставиться до незаконного скидання відходів як до серйозної проблеми, мешканці можуть зневіритися і перестати повідомляти про такі випадки. Це призводить до продовження або погіршення циклу незаконного скидання відходів.

Розробка та забезпечення дотримання положень про відходи ( )

Ефективне правозастосування залежить від постанов, що регулюють управління відходами та запобігають незаконному скиданню відходів. Ці постанови можуть вимагати дозволів на діяльність, що призводить до утворення відходів, забороняти відкрите спалювання та скидання відходів або зобов'язувати вивезення відходів з орендованих об'єктів нерухомості. Вони можуть встановлювати такі штрафи, як:

- Штрафи
- Тюремне ув'язнення
- Конфіскація транспортного засобу
- Відшкодування витрат на очищення
- Застава на майно або комунальні послуги
- Позбавлення водійських прав
- Суспільні роботи

Креативне використання штрафних санкцій може сприяти профілактиці.

Наприклад, штрафи можуть фінансувати програми або підтримувати винагороди для громадян, а громадські роботи можуть зосередитися на прибиранні території.

Постанови слід періодично переглядати, щоб вони залишалися актуальними.

Створення надійної системи правозастосування та судового переслідування ( )

Спеціалізований персонал з питань правозастосування та судового переслідування відіграє важливу роль у запобіганні незаконному скиданню відходів. Вищі органи влади можуть продемонструвати підтримку боротьби з

незаконним скиданням відходів, призначивши спеціальних співробітників, які знають відповідні закони та мають повноваження виносити постанови, здійснювати арешти та проводити спостереження. Посадові особи, які не перебувають на службі, можуть допомагати під час пікових сезонів скидання відходів, таких як теплі місяці. Під час розслідування незаконного скидання відходів посадові особи можуть також виявити інші злочини.

Інші державні органи, такі як департаменти охорони здоров'я або охорони навколишнього середовища, можуть виділяти персонал для розслідування випадків незаконного скидання відходів, але для ефективної підтримки їм необхідний прямий доступ до правоохоронних органів. Це вимагає чіткої комунікації та зобов'язання правоохоронних органів надавати своєчасну підтримку.

Посилення польових операцій та реагування в рамках програми « »

Польові операції вимагають наявності офіцерів, які пройшли відповідну підготовку та мають необхідні повноваження, обладнання, інформацію від громади та стратегії спостереження.

Навчання

Співробітники, відповідальні за дотримання кодексів та законів, повинні розуміти відповідні закони та постанови щодо запобігання незаконному скиданню відходів. Програма навчання співробітників може включати:

- Включення екологічних тем до навчання в академії
- Показ коротких відеороликів під час переклику
- Надання навчальних матеріалів, таких як кишенькові картки з основними постановами, зразками квитків та посібниками

Деякі організації пропонують підтримку у розробці навчальних програм:

- [Національний інститут навчання з питань правозастосування ЕРА](#)
- [Регіональні асоціації з питань дотримання екологічного законодавства](#)
- [Південна мережа з питань дотримання екологічного законодавства](#)
- [Північно-східний проект з питань дотримання екологічного законодавства](#)

Орган

Чинovníки повинні мати повноваження проводити спостереження, інспекції та розслідування випадків незаконного скидання відходів. Перекривання повноважень між чиновниками племен, штатів, місцевих органів влади та федеральних органів влади може створювати плутанину щодо відповідальності. Чітко визначені юрисдикції допомагають уникнути дублювання та забезпечують більш ефективне використання обмежених ресурсів. У випадках, коли незаконне скидання відходів перетинає кордони та юрисдикції, угоди про співпрацю або подібні офіційні угоди можуть полегшити визнання спільних цілей. Це може бути особливо корисно на територіях племен та навколо них, де відбувається незаконне скидання відходів. Деякі з них використовували спільні цитування для більш ефективного та послідовного контролю за процесом виконання. Іноді місцеві органи влади не мають достатніх ресурсів для ефективного реагування, навіть якщо вони несуть основну відповідальність. У разі делегування повноважень у письмовій угоді слід чітко визначити ролі та обов'язки. Зацікавлені сторони повинні підтримувати постійний зв'язок та координацію.

Обладнання

Місцеві, окружні та державні органи, що відповідають за дотримання законодавства, або слідчі підрозділи можуть придбати обладнання для запобігання незаконному скиданню відходів. Старе обладнання може бути доступне за

нижчою ціною або його можна взяти в оренду, якщо органи влади оновлюють своє обладнання. Обладнання, що використовується для ефективних польових операцій, включає:

- Радіостанції або мобільні телефони
- Прожектори або прилади нічного бачення
- Фотоапарати (з миттєвою плівкою, 35 мм, цифрові фото- та відеокамери, камери для спостереження, камери для зчитування номерних знаків, де це дозволено) та аксесуари, такі як мобільні фотопринтери
- Прилади нічного бачення та інше відеообладнання для зйомки в умовах слабкого освітлення
- Ноутбуки або диктофони
- Довідники
- Переліки законів та постанов

Ресурси громади

Громада може слугувати ресурсом для забезпечення дотримання законів, якщо їй надати відповідні інструменти. Наприклад:

- Мобільні додатки для телефонів можуть допомогти громадянам виявляти та повідомляти про незаконне скидання відходів, надаючи дані для правоохоронних органів.
- Переліки питань для співробітників служби 311 або інших служб міста, що не пов'язані з надзвичайними ситуаціями, можуть допомогти їм зібрати корисну інформацію під час прийому скарг про незаконне скидання відходів.

Спостереження

Ефективні методи виявлення та притягнення до відповідальності осіб, які займаються незаконним скиданням відходів, включають:

- Спостереження
- Відеоспостереження
- Патрулювання
- Участь громади
- Перевірка викинутого матеріалу на наявність етикеток, адрес або інших доказів його походження

Використання автомобілів без розпізнавальних знаків та приладів нічного бачення під час спостереження є найбільш ефективним у години пікового скидання відходів. Зони підвищеного ризику слід патрулювати, щоб затримати порушників на місці злочину. Відеоспостереження може бути економічно вигідним, але вимагає врахування витрат на обладнання та його обслуговування. Перед впровадженням відеодокази слід перевірити, щоб переконатися, що вони будуть прийняті в суді.

Члени громади можуть повідомляти про підозрілу діяльність та надавати описи транспортних засобів. Місцеві власники нерухомості можуть використовувати свої об'єкти для спостереження або встановлення камер. Гаряча лінія та система винагород за інформацію заохочують участь громади.

Приклад з практики: [округ Бексар, штат Техас](#)

Департамент екологічних служб округу впровадив надійну стратегію спостереження, використовуючи як видимі, так і приховані камери в відомих місцях незаконного скидання сміття. Ці зусилля призвели до успішної ідентифікації та затримання правопорушників, включаючи нещодавні випадки, зафіксовані на відеоспостереженні. Наприклад, на

відео було зафіксовано, як чоловік викидав диван на звалище, що призвело до видачі ордеру на його арешт. Слідчі встановлюють камери в громадських місцях і отримують дозвіл на їх встановлення на приватній території. Завдяки такому проактивному підходу округ затримав кількох правопорушників, причетних до незаконного викидання сміття, що підкреслює ефективність спостереження у забезпеченні дотримання екологічних норм (Brneger, 2022).

Приклад з практики: [округ Франклін, штат Огайо](#)

Відділ з питань охорони навколишнього середовища муніципального суду округу Франклін, створений Генеральною асамблеєю штату Огайо в 1991 році, розглядає різні справи, пов'язані з якістю життя мешканців Колумбуса та округу Франклін, штат Огайо. Сюди входять справи про розслідування порушень, пов'язаних із засміченням та незаконним скиданням відходів, порушені інспекторами з питань відходів міста Колумбус, підрозділом з питань екологічних злочинів офісу шерифа округу Франклін та місцевими правоохоронними органами. Жителі можуть повідомити про незаконне скидання відходів, зателефонувавши за номером 311. Вони також можуть повідомити про це на веб-сайті [itsacrime.org](https://www.itsacrime.org) (спільний проект Робочої групи з екологічних злочинів Центрального Огайо та Управління твердих відходів Центрального Огайо).

Приклад з практики: [Індіанаполіс, штат Індіана](#)

Постанова Індіанаполіса про сміття/відходи встановлює обов'язки власників нерухомості щодо прибирання сміття або уламків, незаконно скинутих на їхню територію. Вона має на меті заохотити власників нерухомості вживати негайних заходів проти незаконного скидання відходів, одночасно підтримуючи тих, хто має право на допомогу, через процес подання афідавіту. Постанова включає такі елементи:

- Відповідальність власників нерухомості: власники нерухомості несуть відповідальність за прибирання сміття та уламків, навіть якщо сміття є результатом незаконного скидання, в якому вони не винні.
- Процес повідомлення: Департамент будівництва та обслуговування мікрорайонів (DBNS) повідомляє власників нерухомості, коли їхня нерухомість порушує постанову.
- Термін виконання: Власник нерухомості має 10 днів з дати повідомлення, щоб прибрати сміття або подати афідавіт про незаконне скидання відходів.
- Афідавіт про незаконне скидання відходів: DBNS може надати безкоштовні послуги з прибирання у відповідь на афідавіт, який подано вчасно та який відповідає вимогам.
- Наслідки за невиконання вимог: DBNS укладе договір з підрядником на прибирання території та виставить рахунок власнику нерухомості, якщо його заява не відповідає критеріям або якщо він не вживе заходів протягом 10 днів.

Приклад з практики: [округ Монро, штат Індіана](#)

Якщо серед викинутих матеріалів, знайдених уздовж дороги, виявлено документи, що ідентифікують мешканця та/або його адресу, округ надсилає листи підозрюваним порушникам, в яких описує негативні наслідки незаконного викидання сміття та пропонує законні альтернативи.

Якщо порушника вдається ідентифікувати, йому виписується штраф у розмірі до 250 доларів. В одному випадку імена та адреси на викинутій пошті призвели до

до виявлення безвідповідального перевізника відходів, якому було винесено постанову про припинення діяльності за неодноразові порушення, пов'язані з незаконним скиданням відходів/незакріпленим вантажем. Округ також пропонує безкоштовні мішки для сміття в рамках програми RAYT для людей з низьким рівнем доходу. Мішки можна отримати в офісах довірених осіб містечка та продовольчих банках.

Співпраця між органами влади, громадами та галузями, що займаються переробкою відходів ( )

Створення оперативної групи

Місцеві органи влади, включаючи поліцію, органи охорони здоров'я, охорони навколишнього середовища, комунальні служби та санітарні служби, повинні тісно співпрацювати з місцевими громадськими організаціями, щоб

обмінюватися ресурсами та запобігати дублюванню зусиль. Представники кожного відповідного відомства можуть об'єднатися для створення оперативної групи з боротьби з незаконним скиданням відходів, щоб ефективніше вирішувати цю проблему. Оперативна група з представниками різних департаментів полегшує навантаження на окремі організації. Оперативні групи, до складу яких входять представники різних рівнів влади (наприклад, міського, окружного, штатного або федерального), співпрацюють для забезпечення дотримання найсуворіших законів щодо правопорушників.

Приклад з практики: [округ Каягога, штат Огайо](#)

Округ Каягога створив спеціальну робочу групу з екологічних злочинів, щоб зосередити, скоординувати та об'єднати зусилля для боротьби з незаконним скиданням відходів та іншими екологічними злочинами. Деякі важливі особливості цієї ініціативи:

- **Міжвідомча співпраця:** Робоча група складається з представників місцевих органів влади. Така співпраця дозволяє об'єднати ресурси, обмінюватися досвідом та координувати зусилля між юрисдикціями, підвищуючи ефективність розслідувань.
- **Кримінальні розслідування:** Поліцейське управління Клівленда та офіс шерифа округу проводять спільні розслідування для більш ефективного боротьби з екологічними злочинами. Вони призначають спеціальних офіцерів та детективів, які зосереджуються на цих злочинах та сприяють спеціалізації та підзвітності в рамках розслідувального процесу.
- **Різноманітні механізми повідомлення:** Робоча група впроваджує декілька каналів повідомлення, щоб забезпечити більшу залученість громади та швидше виявлення незаконних дій. Канали повідомлення включають:
  - Гарячу лінію 311, яку управляє місто Клівленд, включаючи електронну пошту та відстеження
  - Гарячу лінію Crime Stoppers, яку координує офіс шерифа, з електронною поштою та процедурами відстеження
  - Офіційні скарги від громадян та членів ради, подані у вигляді листів або представлені на засіданнях ради
  - Інспекції звалищ металобрухту та шинних магазинів, що проводяться двічі-тричі на рік
  - Інформатори
- **Добре поінформована судова система:** завдяки кваліфікованим і спеціалізованим прокурорам Житлового суду Клівленда та судді, який добре знається на екологічному праві, юридичні покарання стали більш ефективними.

Розробка програм « » для громади

Добре організовані програми для громади дозволяють її членам дізнатися про важливість запобігання незаконному скиданню відходів та знайти дієві способи долучитися до цієї справи.

Приклад з практики: [Загальний округ охорони здоров'я округу Джефферсон, штат Огайо](#)

Генеральний округ охорони здоров'я округу Джефферсон зареєстрований в Агентстві з охорони навколишнього середовища штату Огайо як затверджений орган з питань твердих відходів. Місцеві правоохоронні органи, дорожні робітники та урядовці співпрацюють, щоб сприяти реалізації програми різними способами. Офіс шерифа має фінансування для заходів з боротьби з засміченням. Операції з очищення фінансуються за рахунок зборів за вивезення будівельних та демонтажних матеріалів та Ради з питань охорони здоров'я. Камери спостереження, ворота та знаки також допомагають запобігати незаконному скиданню відходів.

Приклад з практики: [Мілуокі, штат Вісконсин](#)

Мілуокі запустив програму заохочення, яка винагороджує людей сумою до 1000 доларів за надання інформації, що призводить до до штрафів за незаконне скидання відходів. Заохочуючи пильних громадян, Мілуокі прагне зменшити

кількість незаконних скидань відходів та сприяти дбайливому ставленню до навколишнього середовища.

Управління об'єктами та підтримка « »

Проекти з очищення незаконних звалищ вимагають скоординованого планування, придбання ресурсів, реалізації, робочої сили, обладнання та фінансування. Ідеї щодо підтримання чистоти об'єкта можуть включати:

- **Знаки:** знаки «Не скидати сміття» підвищують обізнаність та інформують мешканців про наслідки незаконного скидання сміття. Знаки можуть вказувати штрафи або покарання, а також попереджати потенційних порушників про наявність камер у цій зоні. Знаки, що вказують організацію, відповідальну за утримання об'єкта, наприклад «Не скидати сміття: об'єкт утримується ABC Community Group», також можуть бути ефективним засобом стримування.
- **Освітлення:** Незаконне скидання сміття часто відбувається вночі. Інвестиції в установку та обслуговування електричних мереж та обладнання для освітлення очищених територій можуть відлякувати людей від скидання сміття після настання темряви.
- **Бар'єри:** паркани, стовпи, перегородки та великі валуни ефективно обмежують доступ до популярних звалищ та занедбаних територій.
- **Ландшафтний дизайн:** Ландшафтно оформлена територія може відлякувати незаконних смітників і приваблювати мешканців до зазвичай занедбаних територій. Такі елементи, як лавки, доріжки, дерева, валуни та інші декоративні об'єкти, можуть змінити ландшафт території та сприяти прибиранню сміття.

Приклад з практики: [округ Вейн, штат Мічиган](#)

Програма [CLEAN \(County Lending Environmental Assistance to Neighborhoods\)](#) округу Вейн створила процедуру подання заявок

для муніципалітетів та інших громадських груп, які прагнуть реалізувати проекти з очищення території. Округ Вейн надає затверджені

заявники з контейнерами для вивезення, транспортування та утилізації відходів, зібраних на місці.

Приклад з практики: [Земельний банк округу Дженесі, штат Мічиган](#)

У Флінт, штат Мічиган, земельний банк округу Дженесі використовує свою програму «Clean & Green» для утримання пустирів, а також для поглиблення своїх відносин із громадою. Земельний банк співпрацює з громадськими організаціями, щоб збільшити їхні можливості доглядати за пустирями, включаючи видалення незаконно скинутих матеріалів. За допомогою конкурентного процесу подачі заявок земельний банк щороку присуджує стипендії, які дозволяють партнерам наймати членів громади, особливо молодь, для утримання щонайменше 25 пустирів.

Відстеження показників для поліпшення, підзвітності « » та публічності

Перегляд місцевих нормативних актів, методів моніторингу та тенденцій минулих профілактичних заходів є необхідним для підтримки існуючої програми або започаткування нової. Документування заходів з очищення громади, оцінка роботи з громадськістю

Стратегії, аналіз успіхів і викликів для визначення ефективних підходів і сфер, що потребують вдосконалення, можуть сприяти розробці програм і поліпшенню поточних ініціатив. Крім того, обмін результатами профілактичних програм дозволяє зберегти підтримку, підтвердити внесок місцевих чиновників і громади та заохотити додаткові ресурсні внески.

Відстеження наслідків — таких як арешти, засудження, штрафи, конфіскація транспортних засобів, очищення територій та економія коштів — відіграє важливу роль у інформуванні про потенційні успіхи та виклики поточних зусиль щодо запобігання незаконному скиданню відходів. Воно також дає цінні дані для обговорення бюджетів та забезпечення підзвітності за гранти. При відстеженні наслідків важливо розглядати їх як показники, використовуючи базові цифри для оцінки успіхів та недоліків. Типи скинутих матеріалів також можна

відстежувати, щоб виявити прогалини в конкретних освітніх та інформаційних програмах або визначити можливості для посилення заходів з забезпечення дотримання законодавства.

Методи відстеження можуть включати:

- Використання електронних картографічних систем для візуалізації даних, що показують типові місця скидання відходів та історію перевірок.
- Накладання різних наборів даних для виявлення тенденцій та взаємозв'язків, таких як зв'язки між проблемними районами та дозволеними об'єктами.

Приклад з практики: [Міннеаполіс, штат Міннесота](#)

Програма в Міннеаполісі приймає всі повідомлення про незаконне скидання відходів, включаючи повідомлення без доказів. Це дозволяє краще відстежувати тенденції незаконного скидання відходів та адаптувати заходи для зменшення обсягів скидання відходів. На основі даних звітів за кілька років місто встановило, що незаконне скидання відходів найчастіше стосується матраців і шин. Місто також зазначило, що повідомлення про незаконне скидання відходів корелюють із сезонними змінами: більше повідомлень надходить у літні місяці та в період теплих температур. Такий тип збору даних є корисним для оцінки стратегій, зокрема для адаптації інформаційно-просвітницької роботи, посилення моніторингу в певні місяці або збільшення можливостей утилізації певних предметів (наприклад, громіздких предметів, старих шин).

Стратегії, аналіз успіхів і викликів для визначення ефективних підходів і сфер, що потребують вдосконалення, можуть сприяти розробці програм і поліпшенню поточних ініціатив. Крім того, обмін результатами профілактичних програм дозволяє зберегти підтримку, підтвердити внесок місцевих чиновників і громади та заохотити додаткові ресурсні внески.

Відстеження наслідків — таких як арешти, засудження, штрафи, конфіскація транспортних засобів, очищення територій та економія коштів — відіграє важливу роль у інформуванні про потенційні успіхи та виклики поточних зусиль щодо запобігання незаконному скиданню відходів. Воно також дає цінні дані для обговорення бюджетів та забезпечення підзвітності за гранти. При відстеженні наслідків важливо розглядати їх як показники, використовуючи базові цифри для оцінки успіхів та недоліків. Типи скинутих матеріалів також можна відстежувати, щоб виявити прогалини в конкретних освітніх та інформаційних програмах або визначити можливості для посилення заходів з забезпечення дотримання законодавства.

Методи відстеження можуть включати:

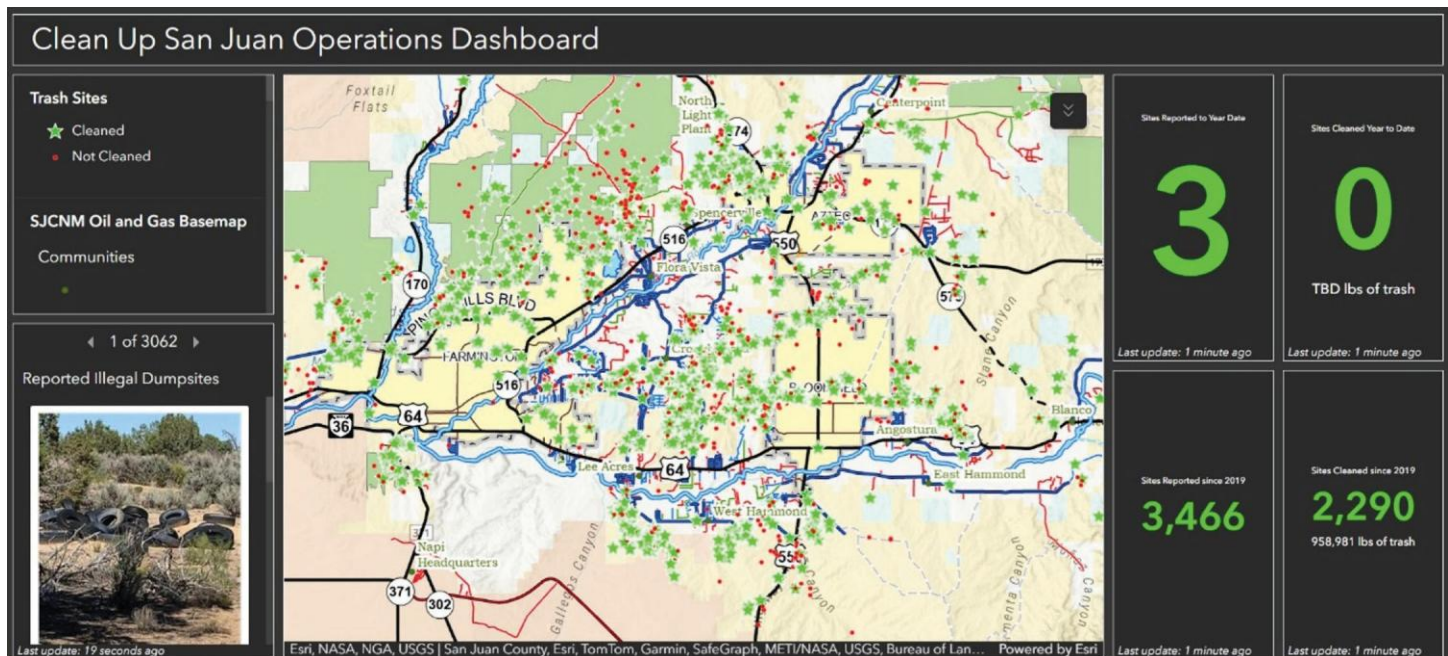
- Використання електронних картографічних систем для візуалізації даних, що показують типові місця скидання відходів та історію перевірок.
- Накладання різних наборів даних для виявлення тенденцій та взаємозв'язків, таких як зв'язки між проблемними районами та дозволеними об'єктами.

Приклад з практики: [Міннеаполіс, штат Міннесота](#)

Програма в Міннеаполісі приймає всі повідомлення про незаконне скидання відходів, включаючи повідомлення без доказів. Це дозволяє краще відстежувати тенденції незаконного скидання відходів та адаптувати заходи для зменшення обсягів скидання відходів. На основі даних звітів за кілька років місто встановило, що незаконне скидання відходів найчастіше стосується матраців і шин. Місто також зазначило, що повідомлення про незаконне скидання відходів корелюють із сезонними змінами: більше повідомлень надходить у літні місяці та в період теплих температур. Такий тип збору даних є корисним для оцінки стратегій, зокрема для адаптації інформаційно-просвітницької роботи, посилення моніторингу в певні місяці або збільшення можливостей утилізації певних предметів (наприклад, громіздких предметів, старих шин).

Приклад з практики: [округ Сан-Хуан, штат Нью-Мексико](#)

У відповідь на постійне незаконне скидання відходів на громадських землях та в рамках більш широкої регіональної кампанії з благоустрою, округ Сан-Хуан розробив додаток для повідомлень, який дозволяє мешканцям повідомляти про незаконні звалища з точними GPS-даними та фотографіями. Додаток використовує карти ГІС для візуалізації даних, виділяючи типові місця скидання відходів та історію перевірок (див. скріншот нижче). Це дозволяє накладати повідомлення користувачів та іншу інформацію для виявлення тенденцій та взаємозв'язків, таких як зв'язки між проблемними районами та дозволеними об'єктами. Регулярна оцінка відстежуваних даних допомагає округу коригувати стратегії та ефективно розподіляти ресурси, а порівняння з базовими показниками дозволяє оцінити ефективність програми. З моменту запуску в травні 2019 року додаток допоміг прибрати понад 127 000 фунтів сміття та посилив залучення громади до охорони навколишнього середовища (Esri, 2020).

Знімок екрана інформаційної панелі про незаконне скидання відходів у окрузі Сан-Хуан, на якому показано успішні заходи з очищення від незаконно скинутих відходів та місця, які ще потрібно очистити.

Ресурси та інструменти « »

У цьому розділі представлені можливості фінансування, ресурси та інструменти, які допоможуть запобігти незаконному скиданню відходів та забезпечити утримання очищених ділянок.

Стратегії забезпечення фінансування та підтримки « »

Отримання ресурсів для нової або зростаючої програми вимагає досліджень, креативності, наполегливості, комунікації та співпраці. Джерелами фінансування можуть бути громадські групи, місцеві органи влади, корпорації та програми штату або округу. Грантове фінансування, зокрема, можна отримати через окружні, штатні та федеральні агентства з охорони навколишнього середовища або громадського здоров'я; приватні фонди, що

пропонують екологічну освіту або фінансування спеціальних проектів; та некомерційні організації, що займаються зменшенням кількості сміття або переробкою відходів.

ДОДАТОК

ВКАЗІВКИ ЩОДО ОЧИЩЕННЯ НЕЗАКОННИХ ЗВАЛІВ

10 КРОКІВ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОЧИЩЕННЯ НЕЗАКОННИХ ЗВАЛІВ

Вас обурює сміття у вашій громаді – відходи, що захаращують дороги, водойми чи зелені зони, а також великі купи сміття, шин, побутової техніки тощо, незаконно «скинуті» у віддалених або ізольованих місцях? Вам не потрібні спеціальні навички, і ви не мусите бути «організатором» чи великим мотиватором, щоб організувати прибирання громади. Все, що вам потрібно, – це час, хороший план і ентузіазм.

Оскільки кожна громада є унікальною, практично неможливо представити посібник, який би охоплював усі аспекти кожного прибирання. Ця брошура розбиває процес організації прибирання незаконного звалища на десять етапів, хоча деякі з цих етапів можна використовувати для більш простого прибирання сміття. Цей «десятикроковий процес» допоможе полегшити побоювання, які можуть виникнути у окремих осіб та/або груп, які вперше беруться за таке необхідне прибирання. Хороший план допоможе визначити напрямок, задокументувати кроки, необхідні для організації успішного прибирання, та підтримувати чистоту території. Використовуйте цю брошуру як посібник для координації та безпечного проведення прибирання нелегальних звалищ.

Чому варто організувати прибирання нелегальних звалищ?

- Незаконне скидання відходів становить пряму загрозу здоров'ю та безпеці людей і тварин, забруднюючи наш ґрунт, поверхневі та підземні води, а також повітря, яким ми дихаємо.
- Незаконне скидання відходів приваблює гризунів і комарів, які поширюють хвороби, надаючи їм місце для життя та розмноження.
- Незаконне скидання відходів є естетично непривабливим і псує красу природних територій, включаючи багато громадських місць, таких як парки, державні ліси, державні парки та мисливські угіддя.
- Незаконні звалища впливають на вартість нерухомості та доходи від туризму, створюючи у туристів враження, що сміття не є проблемою для громади чи людей, які там проживають.

КРОК 1 – Огляд місця проведення заходу

Відвідайте місце прибирання, щоб скласти уявлення про необхідну підтримку громади, включаючи волонтерів та матеріали. Залишайтеся на узбіччі дороги або на території громадського користування, намагаючись не зайти на приватну територію. Повна оцінка приватних ділянок відбудеться пізніше, після отримання дозволу на вхід.

Обов'язково зафіксуйте та задокументуйте:

- кількість і типи сміття, будь-які ситуації, що можуть потребувати спеціальних інструментів/обладнання або консультацій, а також конкретні питання безпеки.
- Приблизна оцінка кількості необхідних волонтерів та днів для прибирання,
- Назви сусідніх підприємств та адреси власників будинків поблизу,
- Чіткі вказівки, як дістатися до місця з відомої точки, із зазначенням орієнтирів, номерів будинків, сторони дороги та будь-яких інших деталей, які допоможуть волонтерам та іншим особам знайти місце. Запишіть координати GPS.

Зробіть фотографії для подальшого використання та щоб показати іншим проблему. Зазначте точки зйомки «до» та зробіть фотографії «після» з тих самих точок після завершення прибирання, щоб підкреслити поліпшення.

КРОК 2 – Створіть команду спільноти

У кожній громаді є люди та групи, які цінують чисте довкілля і будуть більш ніж готові допомогти та/або надати свою підтримку. Місцеві підприємства, комунальні служби та урядові установи пишаються своїми громадами і є цінними джерелами підтримки. Попросіть їх допомогти з волонтерським прибиранням. Використовуйте фотографії місця, щоб показати їм проблему. Будьте конкретними у своїх проханнях і завжди ввічливо приймайте те, що вам пропонують, навіть якщо це не те, на що ви сподівалися. Кожна дрібниця допомагає. Зверніться до місцевої влади, щоб дізнатися, хто утримує цю територію, і зустріньтеся з ними, щоб обговорити проблеми та ідеї. Якщо дорога утримується державою, співпрацюйте з PennDOT в рамках їхньої програми благоустрою.

Виберіть дату прибирання та додаткову дату на випадок дощу. Найкращий сезон для прибирання — рання весна, після танення снігу, але до появи рослинності, або пізня осінь, після відмирання рослинності та до снігопаду. Виберіть дату, яка підійде більшості волонтерів, зазвичай це субота. Врахуйте свята та інші важливі дати, такі як перший день сезону риболовлі або полювання. Виберіть час початку та закінчення і врахуйте, що більшість волонтерів працюватимуть лише півдня. Добре підійде початок о 9:00 ранку з обідом опівдні. Врахуйте, що великі ділянки можуть потребувати більше ніж одного прибирання.

КРОК 3 – Отримайте дозвіл на вхід

Дуже важливо, щоб усі власники постраждалої нерухомості були запрошені підписати форму дозволу на вхід задовго до початку очищення. (Див. зразок на сторінці 18.) Будьте готові співпрацювати з власниками нерухомості. Вони можуть погодитися на початкове очищення, але можуть не бути готовими надати додатковий або постійний доступ для подальшого очищення.

Особистий контакт є найбільш дружнім і успішним способом співпраці з власниками нерухомості. Ці контакти можуть навіть призвести до допомоги в день очищення.

Імена та адреси власників нерухомості можна знайти в місцевій муніципальній або районній податковій інспекції. Сусіди також можуть надати інформацію, але не покладайтеся виключно на їхні відомості як на факти. Якщо ви не можете доставити документи особисто, надішліть власнику (власникам) нерухомості лист разом із формою дозволу на вхід. Поясніть цілі прибирання та детально опишіть попередні плани. Може бути корисно перелічити підтримку громади, яку вже вдалося

забезпечити. Попросіть про співпрацю та дозвіл на доступ до нерухомості. Дайте достатньо часу для відповіді та, за необхідності, надішліть нагадування.

Поважайте бажання власників нерухомості, які відмовляють у доступі, і працюйте навколо їхньої нерухомості. Запитайте їх знову, якщо буде організовано інше прибирання. Можливо, вони були насторожені щодо перших зусиль і можуть переглянути свою думку після того, як побачать успішне прибирання. Пам'ятайте, що незаконне проникнення на чужу територію є протизаконним, тому майте на увазі, що волонтери не можуть заходити на будь-яку територію без дозволу власника нерухомості. Навіть якщо ви просто проїжджаєте через територію і не вивозити сміття, все одно потрібний дозвіл власника.

КРОК 4 – Оцінка об'єкта для очищення

Домовтеся про зустріч із власником (власниками) нерухомості/утримувачем, керівником дорожнього відділу, місцевими ЗМІ та іншими відповідними членами громади та відвідайте місце разом. Огляньте всю територію, ретельно перевіривши всі уламки та стан об'єкта. Обговоріть варіанти, такі як використання лебідки для видалення великих або важких предметів; деякі вантажні автомобілі або позашляховики оснащені тросом і лебідкою для тягання важких предметів. Зверніть увагу на питання безпеки, такі як круті повороти, круті схили та вузькі мости, і спільно встановіть обмеження для волонтерів. Безпека волонтерів є головним пріоритетом і повинна враховуватися в будь-який час.

Забезпечте безпеку волонтерів, попросивши муніципалітет закрити дорогу для всіх, крім місцевого транспорту під час прибирання. Використовуйте знаки «Попереду робоча бригада або бригада з прибирання сміття», якщо дорогу неможливо закрити на день прибирання. Визначте місця для паркування та повідомте волонтерам про їхнє розташування до дня прибирання.

Визначте легкодоступне місце для контейнера або майданчик для сміття та шин, які будуть зібрані та вивезені пізніше. Оцініть обсяг сміття, використовуючи як орієнтир повний розмір кузова пікапа вантажопідйомністю півтонни.

Розрахуйте, що в контейнер для сміття об'ємом 20 ярдів поміститься приблизно 3 тонни сміття, а в контейнер об'ємом 30 ярдів — приблизно 5 тонн, залежно від типу та щільності сміття. Підрахуйте кількість шин, маючи на увазі, що в кузов пікапа вантажопідйомністю півтонни можна одночасно безпечно укласти приблизно 25 звичайних шин для легкових автомобілів/легких вантажівок.

Розгляньте інші заходи безпеки, залежно від складності прибирання або підозрілих предметів. Див. Крок 6. небезпечні та підозрілі предмети. Зверніться до фахівця з твердих відходів місцевого відділення Департаменту охорони навколишнього середовища. Попросіть місцевих рятувальників про допомогу та підтримку.

На нелегальних звалищах часто можна знайти докази діяльності сміттєзвалищників. Докази зазвичай мають вигляд пошти або рахунків, журналів, пляшок з-під ліків або коробок з-під піци, на яких вказано чиєсь ім'я. Якщо ви знайшли докази, не чіпайте їх, бажано залиште їх у спокої, і повідомте про це відповідні органи.

КРОК 5 – Залучіть волонтерів

Участь місцевої громади формує почуття відповідальності та доглядальності і має вирішальне значення для довгострокового успіху прибирання. Волонтерів можна залучати різними способами.

- Використовуйте імена та адреси власників сусідніх ділянок та сусідів, зазначені на податкових картах, щоб повідомити їх про прибирання.
- Зверніться до друзів, колег, коледжів, університетів, шкіл, церков, груп з охорони водозбірних басейнів, клубами орнітологів, спортивними клубами, молодіжними групами, скаутами, організаціями Lions, Kiwanis тощо.
- Залучіть місцеві ЗМІ як ключових членів команди громади до, під час та після прибирання. Попросіть їх підвищити обізнаність про проблему та необхідність залучення волонтерів за допомогою газетних статей, телебачення, радіо та соціальних медіа.
- Створіть листівки, використовуйте місцеві інформаційні бюлетені, дошки оголошень та соціальні мережі для поширення інформації про прибирання.

Встановіть мінімальний вік 12 років для ділянок, які легко прибирати, і підвищуйте його для ділянок, які прибирати складніше, з розрахунку один дорослий на шістьох дітей. Порадьте волонтерам одягати міцне взуття, капелюхи, одяг з довгими рукавами та довгі штани, щоб запобігти падінням і травмам, подряпинам, укусам комах, надмірному впливу сонця та отруйних рослин.

Звільнення від відповідальності – Щоб вирішити питання відповідальності землевласників та захистити себе і свою організацію, вимагайте від усіх волонтерів у день прибирання підписати форму відмови від відповідальності волонтера. (Див. зразок на сторінці 19.) Для додаткового захисту розгляньте можливість придбання загального страхування відповідальності або співпраці з організацією, яка вже має таке страхування.

Прибирання водних шляхів – Якщо для прибирання сміття необхідно зайти у воду глибше, ніж до щиколотки, призначте конкретних осіб «волонтерами водних шляхів», які можуть і будуть дотримуватися більш суворих вимог безпеки. Для отримання додаткової інформації див. публікацію Keep Pennsylvania Beautiful, PEOPLE – A Solution to Waterway Pollution (Люди – рішення проблеми забруднення водних шляхів).

КРОК 6 – Забезпечте утилізацію та переробку сміття та шин

Переконайтеся, що всі матеріали, вивезені з місця проведення робіт, будуть належним чином утилізовані та/або перероблені. Під час формування команди громади запросіть на місце проведення робіт місцевих перевізників відходів та бруксту, щоб вони оцінили, скільки відходів

потрібно буде утилізувати як сміття, а що можна переробити. Обов'язково зверніться до перевізників сміття, сміттєзвалищ та перевантажувальних станцій, які зазвичай займаються утилізацією відходів, а також до інших підприємств або державних установ, які мають персонал та обладнання для виконання таких робіт у рамках своєї повсякденної діяльності. Якщо в результаті прибирання утвориться невелика кількість сміття, муніципалітет може забезпечити транспортування та утилізацію або переробку матеріалів.

Замовте контейнер відповідного розміру у компанії, що займається вивезенням сміття, або укладіть договір з кимось, хто має вантажівку, придатну для цієї роботи. Якщо ви не впевнені в обсязі сміття, виберіть контейнер більшого розміру, оскільки вартість доставки та вивезення зазвичай однакова. Замовте контейнер(и) для вивезення сміття на день перед прибиранням, щоб зменшити взаємодію волонтерів та обладнання. Майте на увазі, що компанії з вивезення сміття повинні дотримуватися Програми безпеки транспортування відходів штату Пенсільванія, але є деякі винятки для одноразових проектів.

- Сміття - Загальне правило полягає в тому, що більшість металів можна переробити. Все інше вважайте «сміттям»
, оскільки навіть скло та пластикові пляшки, які зазвичай підлягають переробці, занадто брудні для переробки.
- Шини - Правильна утилізація шин зазвичай є найбільшою проблемою при організації прибирання. Більшість сміттєзвалищ приймають тільки подрібнені шини. Шини повинні бути утилізовані окремо від інших відходів зареєстрованими перевізниками та переробниками шин. Утилізація та переробка шин майже завжди є платною, але запрошення місцевих продавців або переробників шин до участі в команді може зменшити або повністю усунути витрати. Вартість утилізації може становити від 1 до 5 доларів за шину, однак великі шини для вантажівок можуть коштувати значно дорожче. Запитайте тих, хто буде забирати шини, чи є у них якісь особливі вимоги, наприклад, чи не приймають вони шини на дисках або шини від вантажівок. Грошові пожертви можуть бути використані для покриття витрат на транспортування та утилізацію шин.
- Метали - Домовтеся з переробником або дилером металобрухту про переробку металу. Перевірте, чи є у них якісь особливі вимоги або обмеження. Переконайтеся, що дилер має ліцензію на роботу з приладами, що містять фреон, такими як холодильники та кондиціонери, а якщо ні, попросіть їх порекомендувати когось. Зазвичай за прилади, що містять фреон, стягується плата, незалежно від того, чи містять вони фреон. Тримайте метали, що підлягають переробці, окремо від сміття та шин.
- Відокремте будь-яку електроніку, таку як телевізори, монітори, мобільні телефони тощо. Домовтеся про належну утилізацію через координатора з переробки відходів вашого округу або компанію, що займається утилізацією відходів.
- Небезпечні та сумнівні предмети - Зверніться за порадою до місцевого спеціаліста з твердих відходів DEP, якщо ви виявили такі предмети, як автомобільні акумулятори, моторне масло, фарби, розчинники, пестициди, приладдя для вживання наркотиків, вогнепальна зброя, сумнівні контейнери або інші потенційно небезпечні предмети.

Контактну інформацію можна знайти на сайті www.dep.state.pa.us, натиснувши на «У вашому районі». Дивіться також таблицю нижче.

- Лабораторії з виробництва метамфетаміну - Зверніться до оперативної групи з боротьби з наркотиками поліції штату Пенсільванія для отримання додаткової інформації, оскільки такі лабораторії стали поширеним явищем у всьому штаті Пенсільванія. Будь-яке місце, де підозрюється виробництво метамфетаміну, слід розглядати як небезпечне.

КРОК 7 – Отримайте засоби для очищення

Попросіть команду спільноти та інших місцевих прихильників допомогти в прибиранні за допомогою пожертв. Покажіть фотографії місця, опишіть план прибирання, включаючи довгострокове обслуговування, і будьте конкретними у своїх проханнях. Деякі типові потреби в прибиранні включають:

- Смітєві пакети* – пакети об'ємом 30 галонів і товщиною близько 1,5 міліметра мають оптимальний розмір. Завжди беріть з собою більше, ніж передбачається.
- Міцні робочі рукавички* – захищають руки від бруду та шкідливих бур'янів, а також забезпечують певний захист від битого скла та гострих предметів. Найкраще підходять шкіряні рукавички, а під ними можна використовувати одноразові латексні або нелатексні рукавички у вологих або брудних умовах.
- Світловідбивні жилети* – роблять волонтерів добре помітними.
- Знаки безпеки* – майте достатню кількість знаків «Робоча бригада» або «Бригада з прибирання сміття попереду», щоб розмістити їх на всіх в'їздах для транспортних засобів до місця прибирання. Після прибирання їх потрібно буде повернути. За необхідності заплануйте встановлення вказівних знаків, щоб направляти волонтерів до місця прибирання.
- Аптечка першої допомоги – (рекомендується для кожного прибирання) – Перегляньте вміст і ознайомтеся з основними процедурами.
- Закуси – Під час кожного прибирання рекомендується пити воду. Обід та/або закуски не є обов'язковими, але будуть дуже доречними. Їх можна придбати у ресторанах швидкого харчування, магазинах та продуктових крамницях, а також приготувати самостійно.
- Мобільний телефон – тримайте під рукою на випадок надзвичайних ситуацій.
- Фотоапарат – призначте волонтера фотографом.
- Засіб від комах – спрей зручніший за лосьйон.
- Серветки для рук – використовуйте перед їжею та після закінчення прибирання.
- Лопата, граблі, вила – корисні для прибирання черепиці, уламків гіпсокартону та скла, котячого посліду, трупів тварин тощо.
- Мотузки, ремені, брезенти – корисні для підтягування великих предметів вгору.
- Відра – корисні для збирання битого скла та гострих металевих предметів.
- Обстежувальна або попереджувальна стрічка – корисна для огороження заборонених або

небезпечних зон.

Обов'язково повідомте волонтерам про необхідний одяг до дня прибирання: робочі рукавички, захисний жилет, капелюх, сорочка з довгими рукавами, довгі штани та робочі черевики або взуття на товстій підошві.

КРОК 8 – День прибирання

Обов'язки перед прибиранням –

- Встановіть знаки безпеки на в'їздах для транспортних засобів до зони прибирання та обгороджуйте мотузкою або стрічкою всі зони, доступ до яких обмежений для волонтерів.
- За необхідності виберіть додаткових керівників прибирання для великих або складних ділянок.
- Врахуйте можливості кожного волонтера та розподіліть обов'язки відповідно.
- Попросіть «добровольців», які будуть готові допомогти з неприємними завданнями, такими як прибирання трупів тварин, скупчень брудних підгузків тощо.
- Розподіліть волонтерів так, щоб вони мали чим зайнятися і не витрачали час на прибирання вже очищеної території.
- Почніть з одного кінця дороги і рухайтесь до іншого кінця або почніть з обох кінців і рухайтесь до середини, або утворіть людський ланцюг, щоб легше транспортувати численні мішки або предмети вгору.
- Визначте місця для складування та завантаження сміття, шин та металобрухту.

Усі волонтери повинні заповнити та підписати реєстраційну форму волонтера (або Звільнення від відповідальності - див. зразок на сторінці 19), в якій зазначаються ім'я та контактна інформація кожного волонтера для подальшого листування та звільняються власник майна та організатор прибирання від відповідальності у разі заподіяння шкоди під час прибирання.

Стратегія прибирання - Перед початком роботи зберіть усіх разом, щоб відповісти на питання та описати стратегію робочого дня.

- Роздайте захисні жилети, робочі рукавички, мішки для сміття, інструменти тощо. Запропонуйте засоби від комарів.
- Повідомте волонтерам про місцезнаходження аптечки, мобільного телефону та питної води.
- Визначте всіх керівників прибирання.
- Визначте територію прибирання та її межі, зазначивши небезпечні зони та обмеження.
- Будьте конкретні щодо розміщення та завантаження сміття, шин та металобрухту.
- Обговоріть варіанти довгострокового обслуговування, якщо об'єкт є активним. Деякі волонтери можуть бути зацікавлені в опіці над цією територією. Див. Крок 10. Довгострокове обслуговування.
- Ознайомтеся з правилами безпеки

Обов'язки перед прибиранням –

- Встановіть знаки безпеки на в'їздах для транспортних засобів до зони прибирання та обгороджуйте мотузкою або стрічкою всі зони, доступ до яких обмежений для волонтерів.
- За необхідності виберіть додаткових керівників прибирання для великих або складних ділянок.
- Врахуйте можливості кожного волонтера та розподіліть обов'язки відповідно.
- Попросіть «добровольців», які будуть готові допомогти з неприємними завданнями, такими як прибирання трупів тварин, скупчень брудних підгузків тощо.
- Розподіліть волонтерів так, щоб вони мали чим зайнятися і не витрачали час на прибирання вже очищеної території.
- Почніть з одного кінця дороги і рухайтесь до іншого кінця або почніть з обох кінців і рухайтесь до середини, або утворіть людський ланцюг, щоб легше транспортувати численні мішки або предмети вгору.
- Визначте місця для складування та завантаження сміття, шин та металобрухту.

Усі волонтери повинні заповнити та підписати реєстраційну форму волонтера (або Звільнення від відповідальності - див. зразок на сторінці 19), в якій зазначаються ім'я та контактна інформація кожного волонтера для подальшого листування та звільняються власник майна та організатор прибирання від відповідальності у разі заподіяння шкоди під час прибирання.

Стратегія прибирання - Перед початком роботи зберіть усіх разом, щоб відповісти на питання та описати стратегію робочого дня.

- Роздайте захисні жилети, робочі рукавички, мішки для сміття, інструменти тощо. Запропонуйте засоби від комарів.
- Повідомте волонтерам про місцезнаходження аптечки, мобільного телефону та питної води.
- Визначте всіх керівників прибирання.
- Визначте територію прибирання та її межі, зазначивши небезпечні зони та обмеження.
- Будьте конкретні щодо розміщення та завантаження сміття, шин та металобрухту.
- Обговоріть варіанти довгострокового обслуговування, якщо об'єкт є активним. Деякі волонтери можуть бути зацікавлені в опіці над цією територією. Див. Крок 10. Довгострокове обслуговування (сторінка 14).
- Ознайомтеся з правилами безпеки на сторінці 17.

Підсумок прибирання —

- Завершіть захід вчасно.
- Особисто подякуйте всім волонтерам та роздайте подаровані футболки або купони на безалкогольні напої та їжу.
- Повідомте, чи буде потрібно провести ще одне прибирання на цьому місці, і що всі волонтери будуть повідомлені, коли дата буде визначена.
- Порахуйте кількість шин і мішків зі сміттям та оцініть кількість сміття без мішків і металобрухту.
- Зробіть фотографії «після» з вигідних точок, щоб показати поліпшення.
- Зберіть усі знаки та матеріали.
- Огляньте територію на наявність загублених предметів, сміття від обіду тощо.
- Переконайтеся, що всі волонтери покинули територію, якщо робота проводилася на приватній власності, або що всі присутні, якщо робота проводилася на публічній власності.

КРОК 9 – Обов'язки після прибирання

Люди рідко збирають сміття заради визнання, але визнання є цілком заслуженим і сприяє їх подальшій участі в майбутніх заходах. Протягом усього проекту ведіть облік індивідуальних та групових внесків. Користуйтеся кожною нагодою, щоб згадати про їхню підтримку іншим, особливо під час спілкування із засобами масової інформації. Лист до редактора або невелике оголошення в місцевій газеті — це ще один спосіб публічно висловити вдячність тим, хто допоміг.

- Переконайтеся, що відходи були вивезені або зібрані згідно з планом.
- Поверніть всі позичені знаки та матеріали.
- Зв'яжіться зі сміттєзвалищем або перевалочною станцією та/або переробником брухту, щоб дізнатися вагу утилізованого сміття або переробленого металу, якщо муніципалітет або селище не збирали його.
- Ведіть облік вивезеного сміття, шин, металобрухту та електроніки, а також кількості волонтерів, і використовуйте цю інформацію для планування майбутніх заходів.
- Зверніться до засобів масової інформації. Опишіть захід з прибирання, включаючи детальну інформацію про волонтерів та волонтерські групи, кількість та види вивезеного сміття, спонсорів та прихильників, а також плани з утримання території. Надішліть фотографії «до» та «після».
- Подякуйте всім донорам та прихильникам, надіславши листи, електронні листи та/або повідомлення в соціальних мережах, не забуваючи додати фотографії.

КРОК 10 – Довгострокове утримання

Нарешті, утримання в чистоті є ключовим фактором для збереження чистоти. «Сміття притягує сміття» — це буквально правда. На щастя, зворотне також здається

правдою, оскільки чисті громади, як правило, залишаються чистішими. Усиновлення допомагає підтримувати чистоту на місці, створює робочу команду, посилає сигнал, що викидання сміття тут більше не буде терпітися, і створює довгострокове рішення. З часом кількість сміття, зібраного під час прибирання, значно зменшиться. Офіційне усиновлення зазвичай включає встановлення знаків, щоб вшанувати тих, хто доглядає за територією. Існують різні можливості усиновлення.

- Програма «Збережемо Пенсільванію красивою» доступна для таких територій, як дороги, що не обслуговуються державою, водойми, стежки, громади та інші громадські території.
- Інші програми усиновлення в Пенсільванії існують як на місцевому, так і на державному рівнях, включаючи Програма «Adopt-a-Highway» від PennDOT для доріг, що обслуговуються державою.
- Благоустрій території, наприклад, висадка місцевих дерев, чагарників тощо, часто запобігає майбутньому скиданню сміття.
- В якості крайнього заходу, якщо це доречно, розгляньте можливість встановлення фізичних засобів стримування в місцях, де активно скидають сміття. Ворота, великі валуни, огорожувальні бар'єри та великі купи бруду — це деякі варіанти, які заблокують легкий доступ до улюблених місць і які слід обговорити з власником та/або утримувачем нерухомості.

Перелік заходів з очищення « »

Назва ділянки

Організатор(и) очищення

Перед очищенням

- _____ Огляд місця
- _____ Визначте власників нерухомості
- _____ Зв'яжіться з власниками нерухомості
- _____ Виберіть дату прибирання _____ Запасний день на випадок дощу _____
- _____ Отримайте дозвіл на вхід
- _____ Оцініть місце для прибирання
- _____ Забезпечте пожертви
- _____ Перевірте можливості транспортування, утилізації та переробки відходів
- _____ Зв'яжіться з місцевими ЗМІ та забезпечте волонтерів
- _____ Перевірте якість прийому мобільного зв'язку на місці та доступність служби 911
- _____ Зібрати та організувати засоби для прибирання
- _____ Сплануйте фотографії «до» і «після» та зробіть фотографії «до»

День прибирання

- _____ Розмістіть знаки безпеки та вказівники за необхідності
- _____ Зберіть реєстраційні форми волонтерів
- _____ Перегляньте стратегії робочого дня та правила безпеки
- _____ Підрахуйте кількість смітєвих пакетів, шин та металобрухту
- _____ Зробіть фотографії «після»
- _____ Перед від'їздом огляньте місце роботи та переконайтеся, що всі волонтери присутні

Після прибирання

- _____ Перевірте вивезення або утилізацію відходів
- _____ Ведіть облік утилізації сміття та шин, переробки, всіх витрат та пожертв у натуральній формі
- _____ Поверніть матеріали
- _____ Подякуйте всім волонтерам, донорам та прихильникам
- _____ Зв'яжіться з місцевими ЗМІ
- _____ Впровадити довгостроковий план технічного обслуговування

ПРАВИЛА БЕЗПЕКИ – ОЗНАЙОМИТИ З НИМИ ВСІХ ВОЛОНТЕРІВ

- Ретельно контролюйте молодших волонтерів.
- Завжди носіть яскраві захисні жилети.
- Під час прибирання або поводження з сміттям носіть робочі рукавички.
- Зберіть все сміття, яке поміститься в мішки, і надійно закрийте їх.
Більші предмети складіть або завантажте відповідно до вказівок. Для битого скла та дрібних гострих предметів використовуйте відра.
- Не наповнюйте смітєві мішки до повної місткості, щоб уникнути розриву та надмірного навантаження. Будьте обережні з гострими та виступаючими предметами.
- Не працюйте поблизу обладнання, що працює.
- Не працюйте під час негоди.
- Завжди дивіться на зустрічний транспорт і тримайтеся подалі від краю проїжджої частини.
- Видаляйте тільки предмети, які добре видно і які можна легко розпізнати, не зачіпайте приховані ділянки.
- Будьте обережні, видаляючи шини та важкі предмети з крутих схилів, щоб запобігти їх випаданню та скочуванню вниз. Всім іншим волонтерам заборонено працювати внизу під час видалення.
- Не видаляйте підозрілі або небезпечні речовини, такі як хімічні та токсичні матеріали в контейнерах, приладдя для вживання наркотиків та матеріали, пов'язані з лабораторіями з виробництва метамфетаміну. Повідомте керівника прибирання, який зателефонує до відповідної установи, щоб повідомити про підозрілі речовини та їх місцезнаходження.
- Тіла тварин будуть оброблятися тільки призначеними волонтерами і пакуватимуться в мішки як сміття або залишатимуться на місці.
- Будьте обережні з зміями, гризунами та кліщами, уникайте шкідливих бур'янів та гнізд комах.
- Уникайте перенапруження та проблем, пов'язаних із спекою, пийте багато води та робіть перерви.
- Ставтеся з повагою до всієї державної та приватної власності.